

План міста Верхньодніпровська конфірмований у 1823 році.

За матеріалами, які опрацьовано на сьогодні можливо припустити, що стара дерев'яна Свято-Успенська церква знаходилася на північ від нової, близько до перехрестя сучасних вулиць Яцковського та К.Лібкнехта. Самою загадковою на сьогодні є найстаріша з відомих нам церков Верхньодніпровська – церква в ім'я рівноапостольних царів Костянтина і Олени. У якому місці її спорудили, поки що залишається загадкою!

З праці відомого дослідника церковної історії Катеринославщини Феодосія Макаревського можливо отримати деякі данні про вказану споруду.

Ще у 1792 році мешканці казенної слободи Новогригорівка під керівництвом сільського старшини сержанта Василя Яковлева та поважних представників поселення Герасима Юдина, Гната Лелюхіна, Тита Чернякова та інш., за загальним бажанням підняли питання про будівництво церкви в слободі і відкриття власного приходу, оскільки весною і восени відвідувати Свято-Миколаївську церкву поселення Пушкарівка не було можливості в наслідок повені і розлиття річки Самоткані.

Спочатку громада придбала стару, але міцну будівлю храму зі слободи Богоявленської, що знаходилася в Олександрійському повіті у власності генерал-поручиці Репнінської. Потім, для майбутнього причту, було відмежовано 120 десятин землі. У формальному донесенні від 4 серпня (ст.ст.) 1793 року направленому на ім'я правителя Катеринославського Намісництва В.В.Каховського, громада на чолі з означеними вище особами, просила його сприяти перед преосвященним Гавриїлом, дозволу і благословення на влаштування церкви в ім'я рівноапостольних Костянтина та Олени.

Резолюцією від 31 серпня (ст.ст.) 1793 року Гавриїл благословив та дав дозвіл на влаштування дерев'яної церкви в ім'я царя Костянтина та його матері цариці Олени. Тож 10 жовтня (ст.ст.) 1793 року на відмежованій ділянці у зручному місці відбулася закладка й освячення майбутньої споруди. Освячення проводив протоієрей Катеринославського духовного правління Іоанн Станіславський.

Трохи більше ніж за місяць зруб церкви було виведено вище вікон до заломів. З цього опису важко говорити про зовнішній вигляд церкви, не відомим залишається кількість зрубів, їх висота та конфігурація. Якщо у майбутньому пощастить віднайти місце розташування споруди, то можливо за допомогою археологічних розкопок буде встановлено архітектурно-планувальні особливості церкви. Зараз відомо лише про існування «заломів» у дерев'яній споруді, це конструктивна риса храмів, характерних для традиційних запорозьких та й взагалі українських церков. Перехід від зрубу стін до залому виконувався за допомогою ригелів та похилих клинів. Іноді в одному храмі використовували як похилі клини так і ригелі. Тож якби була відома форма зрубу у плані, можливо гіпотетично встановити конструктивні особливості споруди.

Нічого також не згадується про дзвіницю, ймовірно вона була найпростішої конструкції – на двох стовпах. Так чи інакше дзвіницю в той час влаштовували окремо від церкви. Це давня традиція, що проіснувала на теренах Запорозжя-Катеринославщини до поч. ХХ ст., хоча у більшості випадків традиційні храми замінювалися, перебудовувалися на новий єпархіальний лад, коли дзвіниця прибудовувалася з західної сторони церкви.

24 грудня (ст. ст.) 1793 року у трапезній церкві Святої Трійці Полтавського Хрестовоздвиженського монастиря, митрополит Катеринославський преосвященний Гавриїл рукоположив Лаврентія Базарянінова у священники до церкви воїнського Новогригорівського поселення.

19 лютого (ст. ст.) 1795 року приходським священником та прихожанами направлено прохання до Катеринославського Духовного правління на дозвіл освячення повністю збудованої церковної споруди. Також вказувалося, що в церкві малося потрібне церковне начиння і встановлено старий іконостас, який придбали разом з старою Богоявленською церквою: «...іконостас старий, але ще здібний...». Того ж дня благочинним священником Г.Щасливцевим було подано рапорт на ім'я преосвященного Гавриїла з описом всіх церковних речей Новогригорівського храму.

Резолюцією від 25 лютого (ст. ст.) було дозволено освятити нововлаштовану дерев'яну церкву у солдатській слободі Новогригорівці, що й було зроблено 17 березня (ст. ст.) того ж року Катеринославським протоієреєм Іоанном Станіславським соборним.

Література:

Феодосій Макаревський. Матеріали для історико-статистичного опису Катеринославської єпархії. Церкви та приходи минулого XVIII ст. – Дніпропетровськ: ВАТ «Дніпрокнига», 2000. – С.371-375.